

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรวัยหนุ่มสาวในการทำฟาร์มเลี้ยงโคนม

สินชัย เรืองไพบูลย์^{1/} จารุวัฒน์ นุตเดชาพันธ์^{1/} พรพมล ปัทมานนท์^{1/}

บทคัดย่อ

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรวัยหนุ่มสาวในการทำฟาร์มเลี้ยงโคนม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนหนุ่มสาวหันมาเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพ กลุ่มตัวอย่างของการศึกษานี้ คือ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกของศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ 16 แห่ง ในพื้นที่เลี้ยงโคนม 16 จังหวัด รวมเกษตรกร 338 ราย ที่มีอายุ 30 – 40 ปี ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งหัวข้อปัจจัยที่จะส่งผลต่อการตัดสินใจทำฟาร์มเป็น 7 หัวข้อ ได้แก่ ด้านความมั่นคง ด้านการสนับสนุน ด้านเทคโนโลยี ด้านครอบครัว ด้านคุณวุฒิ ด้านอุปนิสัย และด้านพื้นที่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

พบว่าเกษตรกรที่ศึกษาเป็นเพศชาย 171 คน เพศหญิง 97 คน อายุเฉลี่ย 34 ปี เกษตรกรร้อยละ 45.3 เห็นว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทำฟาร์มโคนมมากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านพื้นที่ คือ ฟาร์มตั้งอยู่ในแหล่งเลี้ยงโคนม รองลงมา ร้อยละ 43.0 เห็นว่า ปัจจัยด้านครอบครัว คือ พ่อ/แม่มีอาชีพเลี้ยงโคนม และ ครอบครัวให้การสนับสนุน และอันดับ 3 ร้อยละ 39.3 เห็นว่า ปัจจัยด้านความมั่นคงในธุรกิจการเลี้ยงโคนม ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า หากภาครัฐต้องการส่งเสริมให้เกษตรกรหนุ่มสาวหันมาทำอาชีพเลี้ยงโคนมมากขึ้น ควรเน้นส่งเสริมผู้ที่พ่อ/แม่ ทำอาชีพเลี้ยงโคนมมาก่อน เป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก และเกษตรกรรายใหม่เหล่านี้ควรได้รับการสนับสนุนพื้นที่ในการทำฟาร์ม หรือพื้นที่เพื่อการปลูกหญ้าอาหารสัตว์ นอกจากนี้ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับความมั่นคงในธุรกิจการเลี้ยงโคนม ให้มีผู้ประกอบการรับซื้อน้ำนมอย่างแน่นอนตลอดทั้งปี

คำสำคัญ: เกษตรกรวัยหนุ่มสาว การตัดสินใจ โคนม

ทะเบียนวิจัย เลขที่: 56(1)-0511-013

^{1/}สำนักส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์

The effect of young farmer's decision on raising dairy cattle

Sinchai Ruengpaibul^{1/} Jaruwat Nutdechanan^{1/} Pornpamol Pattamanont^{1/}

Abstract

The objective of this research was to study factors that have an effect on young farmer's decision on raising dairy cattle. The sample group is 338 young farmers - 171 male and 97 female, average ages are 34 years old during 30-40 years old, in 16 provinces of Thailand. The questionnaire was used to interview these farmers. There are 7 topics of question which are stability, support, technology, family, qualification, habit/character, and area. Then data was evaluated by descriptive statistic.

The result shown that the sample representatives are 171 males and 97 females, average ages are 34 years old. There is 45.3% of farmers thought that area (farm located in raising cattle area) is the most important factor. The second most, 43%, is parent was farmer in the past and got support from family. The third important factor is stability of business at 39.3%. This suggests that the government strategy to promote young farmers should focus on young farmers whose parent was farmer before. Moreover, this focused group should receive area for raising dairy cattle or growing pasture. The last but not least, government should give specifically concerned on building stability in dairy market, so that raw milk produced by farmers will be bought by milk processors through the year.

Key words: young farmer, decision, dairy cattle

Research paper number: 56(1)-0511-013

1/ Bureau of livestock extension and development

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	1
ขอบเขตของโครงการ	1
กรอบแนวคิดโครงการวิจัย	2
ระยะเวลาการศึกษา	2
ประโยชน์ที่ได้รับ	2
บทที่ 2 วรรณกรรมและสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง	
การเลี้ยงโคนมในประเทศไทย	3
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเลี้ยงโคนม	3
บทที่ 3 วิธีการศึกษาวิจัย	
ประชากรที่ใช้ในการศึกษา	7
กลุ่มตัวอย่าง	7
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	8
การทดสอบเครื่องมือ	10
การเก็บรวบรวมข้อมูล	10
การวิเคราะห์ข้อมูล	10
บทที่ 4 ผลการศึกษา	11
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	15
บรรณานุกรม	16
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แบบฟอร์ม การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกร วัยหนุ่มสาวในการทำฟาร์มเลี้ยงโคนม	18
ภาคผนวก ข ข้อมูลจำนวนและร้อยละของเกษตรกรที่ตอบแบบสอบถาม	19

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมวัยหนุ่มสาว	8
ตารางที่ 2 ผลการสำรวจปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำฟาร์ม โคนมของเกษตรกรวัยหนุ่มสาว	11

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่ ขณะนี้จะมีอายุประมาณห้าสิบปีขึ้นไปโดยจะเป็นเกษตรกรที่เลี้ยงโคนมภายใต้การส่งเสริมของหน่วยงานของรัฐต่างๆ ระหว่างปี 2534 – 2545 และหลังจากการส่งเสริมโคนมจะเปลี่ยนเป็นมุ่งเน้นการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในเกษตรกรรายเดิม สำหรับเกษตรกรรายใหม่ที่จะมาเลี้ยงโคนมก็จะเป็นการสนับสนุนจากองค์กรเกษตรกรที่เกษตรกรรายใหม่เป็นสมาชิกเอง โดยเกษตรกรรายใหม่จะมาจากลูกหลานของเกษตรกรรายเดิม หรืออาจเป็นเกษตรกรรายใหม่ที่เปลี่ยนอาชีพมาเลี้ยงโคนม

จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจะเป็นกลุ่มผู้สูงอายุ มีคนหนุ่มสาวมาเลี้ยงโคนมน้อย รวมทั้งบุตรหลานเกษตรกรเองส่วนใหญ่เมื่อจบการศึกษา ก็จะเข้าไปทำงานในเมือง และไม่สนใจจะสืบทอดเป็นเกษตรกรเหมือนพ่อแม่ อย่างไรก็ตามยังมีเกษตรกรหนุ่มสาวหลายรายที่หันมาเลี้ยงโคนม ดังนั้นหากมีการศึกษาวิจัยที่ทำให้คนหนุ่มสาวเหล่านี้ตัดสินใจเลี้ยงโคนม ก็จะเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานของรัฐในการนำข้อมูลไปใช้วางแผน หรือเตรียมปัจจัยแวดล้อมต่างๆ เพื่อนำคนหนุ่มสาวเขามาเลี้ยงโคนมทดแทนคนเลี้ยงรายเดิม และเมื่ออายุเฉลี่ยของผู้เลี้ยงโคนมลดลงหรืออยู่ในวัยที่ยังมีพลัง ก็จะส่งผลดีต่อการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคนมต่อไป

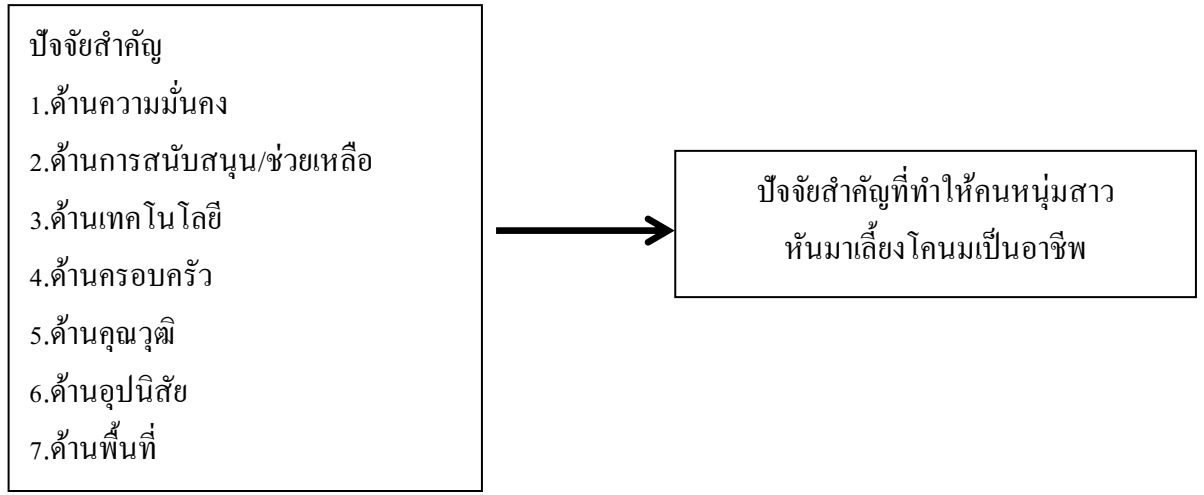
วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนหนุ่มสาวหันมาเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพ

ขอบเขตของโครงการ

สำรวจความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีอายุ 30 – 40 ปี ใน 16 จังหวัด จำนวนเกษตรกร 338 ราย ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2555 – กันยายน 2556

กรอบแนวคิดโครงการวิจัย

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทำฟาร์มแบ่งออกเป็น 7 ข้อ ได้แก่ ปัจจัยด้านความมั่นคง ปัจจัยด้านการสนับสนุน/ช่วยเหลือ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านคุณวุฒิ ปัจจัยด้านอุปนิสัย และปัจจัยด้านพื้นที่ งานวิจัยนี้ศึกษาว่าปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรในระดับมาก ปานกลาง และน้อย จากการสำรวจความคิดเห็นของเกษตรกรในพื้นที่ที่กำหนด

ระยะเวลาการศึกษา

เดือนตุลาคม 2555- เดือนกันยายน 2556

ประโยชน์ที่จะได้รับ

ได้ทราบปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนหนุ่มสาวหันมาเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพเพื่อจะมากำหนดนโยบายในการผลักดันเกษตรกรรุ่นใหม่มาเลี้ยงโคนม

บทที่ 2

วรรณกรรมและสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง

การเลี้ยงโคนมในประเทศไทย

เมื่อปี 2503 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินประพาสประเทศเดนมาร์ก เพื่อศึกษาการเลี้ยงโคนมเพื่อเป็นอาชีพใหม่ให้เกษตรกรไทย ต่อมาในปี 2505 ได้มีการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมการเลี้ยงโคนม (อ.ส.ค., ม.ป.ป.) การส่งเสริมการเลี้ยงโคนมจึงเริ่มตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

การเลี้ยงโคนมของเกษตรกรรุ่นแรก (ปี2503-2528) เป็นช่วงที่เน้นผลผลิตปริมาณมาก จึงมีรูปแบบการเลี้ยงที่มีจำนวนมากในพื้นที่จำกัด ใช้ทรัพยากรมาก ไม่ว่าจะเป็นแรงงาน พลังงาน วัสดุคอก อาหารสัตว์ ยาฆ่า หรือ ยารักษาโรค ประกอบกับช่วงเวลาดังกล่าวประชากรเพิ่มปริมาณการบริโภคนมจึงเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้น เพื่อจะตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค การเลี้ยงโคนมในช่วงแรกจึงเน้นเรื่องปริมาณผลผลิตดังที่ได้กล่าวไว้ (Bram, 2013; Wikipedia, 2013) ไม่นับเรื่องสวัสดิภาพสัตว์หรือความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ปี 1985-2010 (2528-2553) เป็นช่วงการเลี้ยงโคนมที่เน้นประสิทธิภาพการผลิต คุณภาพ และความยั่งยืน เกษตรกรโคนมยุคใหม่ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความรู้ด้านธุรกิจและการจัดการฟาร์ม ใช้องค์ความรู้ทั้งด้านวิชาการและการจัดการเพื่อให้โคนมสามารถผลิตน้ำนมได้ในปริมาณมากที่สุดในพื้นที่ต่ำที่สุด มีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายของฟาร์ม มุ่งเน้นกำไรสุทธิมากกว่ารายได้รวม นอกจากต้องมีความรู้ความสามารถแล้ว เกษตรกรรุ่นใหม่ยังต้องอาศัยเทคโนโลยี เช่น การจัดการข้อมูลในฟาร์มโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ การใช้โปรแกรมเพื่อการจัดการฟาร์ม การใช้โปรแกรมคำนวณสูตรอาหาร เป็นต้น

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพเลี้ยงโคนม

1. ด้านความมั่นคง

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการอยู่ในระบบเกษตรกรรมทางเลือกของเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น โดยวรรณา (2540) พบว่าปัจจัยหนึ่งที่มีผลให้เกษตรกรยังคงอยู่ในระบบเกษตรกรรมทางเลือก คือ ความแน่นอนเรื่องราคา ปริมาณผลผลิต และต้นทุนการผลิต นอกจากนี้การที่เกษตรกรได้เห็นตัวอย่างผู้ประสบความสำเร็จ ทำให้เข้าใจรูปแบบหรือวิธีดำเนินกิจการให้สำเร็จ จนเกษตรกรเกิดความมั่นใจและสามารถนำมาใช้กับตัวเองได้ เช่นเดียวกับเบญจพรธนะ และคณะ (2540) และ สุรพล และคณะ (2542) มุ่งเหตุจูงใจในการเข้าร่วม โครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมในภาคเหนือ และ จังหวัด

ชุมพร ตามลำดับ เกษตรกรมีให้เหตุผลถึงการเข้าร่วมการเลี้ยงโคนมว่า เป็นอาชีพที่มั่นคง มีรายได้สม่ำเสมอ ได้อยู่กับบ้านและครอบครัว

2. ด้านการสนับสนุน

กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น ร้อยละ 96 ที่ยังคงอยู่ในระบบเกษตรกรรมทางเลือก ได้รับการสนับสนุนด้านการตลาด ในรูปของเงินทุนจากองค์กรพัฒนาเอกชน ซึ่งสนับสนุนให้เกษตรกรจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์สหกรณ์ในหมู่บ้าน (วรรณ, 2540) แสดงให้เห็นว่า การได้รับการสนับสนุนมีส่วนสำคัญที่ทำให้เกษตรกรตัดสินใจดำรงอยู่ในระบบการเกษตรนั้นๆ เช่นเดียวกับการได้รับการสนับสนุนจากสหกรณ์ในรูปแบบของการมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเข้าไปหาเกษตรกรในฟาร์มเพื่อแนะนำเกษตรกรถึงวิธีการเลี้ยง การจัดการฟาร์ม หากขาดเจ้าหน้าที่ส่งเสริม สหกรณ์กับสมาชิกจะไม่มีความสัมพันธ์กัน และทำให้เกษตรกรขาดคนดูแลให้คำแนะนำ เมื่อเจอปัญหาอาจไม่สามารถแก้ไขให้ทันการณ์ได้ อีกทั้งอาชีพการเลี้ยงโคนมต้องใช้ความรู้ลึกซึ้งกว่าอาชีพการเกษตรอื่น หากเกษตรกรขาดคนชี้แนะดูแลอาจทำให้ต้องล้มเลิกการเลี้ยงโคนม (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2541)

3. ด้านเทคโนโลยี

ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยขึ้น ทำให้เกษตรกรสามารถผลิตสินค้าได้เร็ว มีคุณภาพดี มีจำนวนมากขึ้น หรือแม้แต่การรักษาคุณภาพสินค้าหลังการผลิต/การเก็บเกี่ยว เทคโนโลยีเหล่านี้จึงเป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ให้มีรายได้มากขึ้น ลดการใช้แรงงาน

4. ด้านครอบครัว

แม้จะยังไม่มีข้อมูลงานวิจัยที่ศึกษาผลของครอบครัวต่อการเข้าสู่ธุรกิจฟาร์มโคนม แต่ครอบครัวย่อมมีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจ เช่น หากมีแรงสนับสนุนจากครอบครัว มีกำลังใจ ก็น่าจะเป็นปัจจัยสำคัญให้เกษตรกรตัดสินใจทำฟาร์ม

5. ด้านคุณภาพชีวิต

เทวินทร์ และคณะ (2535) ศึกษาวิจัยระบบการผลิต ปัญหา และปัจจัย ที่เป็นข้อจำกัดสำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมรายย่อยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากงานวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ระดับประถมศึกษา จึงมีข้อจำกัดในการเรียนรู้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาการเลี้ยงโคนม ผลผลิตน้ำนมน้อย ช่วงการให้นมสั้น ส่งผลต่อต้นทุนการผลิตและกำไรที่เกษตรกรได้รับ ในขณะที่ คงปฐมและคณะ (2538) ศึกษาผลของสภาพพื้นที่ ระดับการศึกษา และขนาดของฝูงต่อความสำเร็จของการเลี้ยงโคนมจังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายการส่งเสริมเลี้ยงโคนมร้อยละ 6.97 และเกษตรกรนอกพื้นที่เป้าหมายเลี้ยงโคนมร้อยละ 62.74 เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า

หรือเทียบเท่าประถมศึกษาปีที่ 7 เลิกเลี้ยงโคนมร้อยละ 34.04 ในขณะที่เกษตรกรซึ่งจบการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษาปีที่ 7 เลิกเลี้ยงโคนมร้อยละ 3.19 เกษตรกรที่มีขนาดฝูงโคนม 1-10 ตัว เลิกเลี้ยงร้อยละ 52.23

วิชัย และคณะ (2542) ศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านเศรษฐกิจ-สังคม ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารทางการเกษตร และระดับของการรับรู้วิทยาการต่างๆ พบว่าปัจจัยเหล่านี้ไม่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการผลิตน้ำนมโค ในขณะที่ปัจจัยด้านความรู้หลักวิชาการการจัดการอาหารและโภชนาการมีความสัมพันธ์กับปริมาณการผลิตน้ำนมโค

6. ด้านอุปนิสัย

วรรณ (2540) ปัจจัยที่มีผลต่อการอยู่ในระบบเกษตรกรรวมทางเลือกของเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น จากการสำรวจข้อมูลทัศนคติของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัจจัยภายในของเกษตรกรมีส่วนสำคัญต่อการคงอยู่ในระบบเกษตรกรรวมทางเลือก ได้แก่ 1) ความพึงพอใจในการทำเกษตรทางเลือก (ร้อยละ 45.7) เนื่องจากเกิดความกลัวอันตรายจากการใช้ยาฆ่าแมลงในการทำเกษตรเชิงเดี่ยวเมื่อได้รับคำแนะนำในการทำเกษตรทางเลือกแล้วเกิดความประทับใจ 2) ความมุ่งมั่นในการทำงาน (ร้อยละ 88.6) ซึ่งสะท้อนออกมาจากความขยันของเกษตรกร และ 3) ความสามารถและสติปัญญาของเกษตรกร (ร้อยละ 42.8) แสดงออกมาในลักษณะของความเฉลียวฉลาดและช่างสังเกต ที่มองเห็นว่าการทำเกษตรเชิงเดี่ยวทำให้ดินเสื่อมและต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น

7. ด้านพื้นที่

การทำเกษตรในลักษณะของรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์ จะทำให้เกิดกลุ่มเกษตรกรซึ่งจะเพิ่มความสามารถในการหาวัตถุดิบ มีการจัดการอย่างเป็นระบบ และมีอำนาจต่อรองราคากับผู้ประกอบการ (นุกูล, 2554) ดังนั้น หากเกษตรกรอยู่ในพื้นที่เลี้ยงโคนม มีการรวมกลุ่มกับเกษตรกรรายอื่นๆ ในรูปสหกรณ์ จึงน่าจะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้ประสบความสำเร็จได้มากขึ้น

การทำฟาร์มโคนมต้องมีพื้นที่เพียงพอให้โคอยู่สบาย โดยเฉลี่ยควรมีพื้นที่ให้โคสาว 3.5×6 ฟุต/ตัว (ธันวา, ม.ป.ป.) หากโคอยู่ในพื้นที่จำกัดเกินไปจะมีผลต่อความเครียด ความแออัดของฝูงโคที่อยู่ในคอกเล็กเกินไปยังทำให้โคชนกัน เกิดความเครียด ส่งผลต่อการกินได้และประสิทธิภาพการผลิตน้ำนมโค รวมถึงพื้นที่ปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ หากเกษตรกรมีพื้นที่ปลูกหญ้าเพียงพอที่จะผลิตหญ้าเป็นอาหารให้แก่โคนม ย่อมลดต้นทุนอาหาร และเพิ่มปริมาณและคุณภาพของน้ำนม (บวร และคณะ, 2547; สุภภาดา, 2554) ในขณะที่คงปฐม และคณะ (2538) ได้ศึกษาขนาดฝูงโคต่อความสำเร็จของการทำฟาร์มโคนม เกษตรกรที่มีขนาดฝูงโคนม 1-10 ตัว เลิกเลี้ยงร้อยละ 52.23 ส่วนเกษตรกรที่มีขนาดฝูงโคนม 11-

20 ตัว ยังไม่เลิกเลี้ยงตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงเมื่อทำการวิจัยเป็นเวลา 7 ปี แสดงให้เห็นว่าพื้นที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเกษตรกร

บทที่ 3

วิธีการศึกษาวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีอายุ 30 – 40 ปี ในพื้นที่ 16 จังหวัด ได้แก่ สระบุรี ลพบุรี จันทบุรี นครราชสีมา บุรีรัมย์ ชัยภูมิ สุรินทร์ ศรีสะเกษ ขอนแก่น มหาสารคาม เชียงราย เพชรบูรณ์ กาญจนบุรี นครปฐม ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ รวมจำนวนประชากร 2,154 ราย

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีอายุ 30 – 40 ปี ในพื้นที่ 16 จังหวัด ใช้สูตรในการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (สวานและอังคณา, 2536 อ้างถึง Yamane, 1967) ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

$$\text{เมื่อ} \quad n = \text{ขนาดตัวอย่าง}$$

$$N = \text{จำนวนประชากร}$$

$$e = \text{ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05}$$

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าในสูตรได้} &= \frac{2,154}{1 + 2,154(0.05^2)} \\ &= 338 \quad \text{ราย} \end{aligned}$$

จำนวนตัวอย่าง 338 ราย เนื่องจากแต่ละพื้นที่มีจำนวนประชากรไม่เท่ากันจึงใช้การเทียบสัดส่วนจากจำนวนประชากรของแต่ละพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 0.16 ของประชากรในพื้นที่นั้นๆ และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Random Sampling) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมวัยหนุ่มสาว

จังหวัด	สหกรณ์	จำนวนประชากร (ราย)	จำนวนตัวอย่าง (ราย)
สระบุรี	วิสาหกิจชุมชนศูนย์นมชัชวาม ทีดี แครี่ ฟาร์ม	169	27
ลพบุรี	สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก สวนมะเดื่อ จำกัด	162	26
จันทบุรี	สหกรณ์โคนมสอยดาว จำกัด	90	14
นครราชสีมา	สหกรณ์โคนมพิมาย จำกัด	155	25
บุรีรัมย์	สหกรณ์โคนมโนนสุวรรณ	64	10
ชัยภูมิ	สหกรณ์โคนมเทพสถิต จำกัด	120	19
สุรินทร์	สหกรณ์โคนมรัตนบุรี	36	5
ศรีสะเกษ	สหกรณ์โคนมศรีสะเกษ	77	12
ขอนแก่น	สหกรณ์โคนมขอนแก่น จำกัด	189	30
มหาสารคาม	สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนมมหาสารคาม	66	10
เขียงราย	สหกรณ์โคนมเขียงราย จำกัด	68	11
เพชรบูรณ์	สหกรณ์โคนมศรีเทพ	35	5
กาญจนบุรี	สหกรณ์โคนมท่าม่วง	192	30
นครปฐม	สหกรณ์โคนมกำแพงแสน	374	57
ราชบุรี	สหกรณ์ปศุสัตว์เขาขลุกราชบุรี จำกัด	114	18
ประจวบคีรีขันธ์	สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด	243	39
	รวม	2,154	338

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เกษตรกรเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรวัยหนุ่มสาวในการทำฟาร์มเลี้ยงโคนมสร้างเครื่องมือโดยมีการศึกษาปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อการตัดสินใจทำฟาร์มโคนมของเกษตรกรส่วนใหญ่ แล้วนำมาพิจารณากำหนดกรอบแนวคิด และข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์

4. การทดสอบเครื่องมือ

มีการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ 7 หัวข้อ ได้นำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบกับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว จำนวน 15 ราย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย นำข้อมูลมาทดสอบความน่าเชื่อถือ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเจ้าหน้าที่ส่วนภูมิภาค ซึ่งได้ชี้แจงโครงการเดือนกันยายน 2555

6. การวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย โดยใช้สถิติดังนี้

6.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมวัยหนุ่มสาว ประกอบด้วย เพศ อายุ

6.2 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรวัยหนุ่มสาวในการทำฟาร์มเลี้ยงโคนม

โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.3 การวัดระดับที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ 5 ระดับ ได้แก่

ไม่มีผลต่อการตัดสินใจ	มีค่าเท่ากับ	0
มีผลต่อการตัดสินใจน้อยมาก	มีค่าเท่ากับ	1
มีผลต่อการตัดสินใจน้อย	มีค่าเท่ากับ	2
มีผลต่อการตัดสินใจปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3
มีผลต่อการตัดสินใจมาก	มีค่าเท่ากับ	4
มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5

การแปลความหมายจากค่าเฉลี่ย โดยใช้สูตรการหาช่วงการแปลความหมายหรืออัตรากำหนด ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อัตรากำหนด} &= \frac{\text{ค่าคะแนนต่ำสุด} - \text{ค่าคะแนนสูงสุด}}{\text{ระดับชั้น}} \\ &= \frac{5 - 0}{6} \\ &= 0.83 \end{aligned}$$

วิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ยของแต่ละประเด็นมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย	0.00-0.83	ความหมาย	ไม่มีผลต่อการตัดสินใจ
ค่าคะแนนเฉลี่ย	0.84-1.67	ความหมาย	มีผลต่อการตัดสินใจน้อยมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.68-2.51	ความหมาย	มีผลต่อการตัดสินใจน้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ย	2.52-3.35	ความหมาย	มีผลต่อการตัดสินใจปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ย	3.36-4.19	ความหมาย	มีผลต่อการตัดสินใจมาก
ค่าคะแนนเฉลี่ย	4.20-5.00	ความหมาย	มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด

บทที่ 4

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์เกษตรกร ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรวัยหนุ่มสาวในการทำฟาร์มเลี้ยงโคนมเป็นดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ พบว่าผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 338 คน เป็นเพศชาย 171 คน เพศหญิง 97 คน อายุเฉลี่ย 34 ปี ต่ำสุด 20 ปี สูงสุด 45 ปี

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรวัยหนุ่มสาวในการทำฟาร์มเลี้ยงโคนม

ผลการศึกษานี้ที่มีผลต่อการตัดสินใจทำฟาร์มเลี้ยงโคนมของเกษตรกรวัยหนุ่มสาว โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการสำรวจปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำฟาร์มโคนมของเกษตรกรวัยหนุ่มสาว

ปัจจัยที่ศึกษา	ค่าเฉลี่ยระดับ การตัดสินใจ	S.D.	แปลผล
1.ด้านความมั่นคง			
1.1 ราคาน้ำมันดิบได้รับการประกันราคา	3.75	0.966	มาก
1.2 มีผู้ซื้อแน่นอนตลอดปี	4.10	0.839	มาก
2.ด้านการสนับสนุน/ช่วยเหลือ			
2.1 หาแหล่งลงทุนได้ง่าย	3.47	1.037	มาก
2.2 มีเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์/ศูนย์รวมนม คูแล่ใกล้ชิด	3.57	1.091	มาก
3.ด้านเทคโนโลยี			
3.1 มีอุปกรณ์/เครื่องมือช่วยเหลือในการทำงานฟาร์มที่ดี	3.60	0.948	มาก
3.2 มีพันธุ์โคนม/พืชอาหารสัตว์ในพื้นที่	3.68	0.977	มาก
4.ด้านครอบครัว			
4.1 พ่อ/แม่ มีอาชีพเลี้ยงโคนม	3.95	1.338	มาก
4.2 ครอบครัวให้การสนับสนุน	4.17	1.004	มาก
5.ด้านคุณวุฒิ			
5.1 จบการศึกษาด้านสัตวศาสตร์ หรือ สาขาที่เกี่ยวข้อง	2.27	1.891	น้อย

ตารางที่ 2 ผลการสำรวจปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำฟาร์มโคนมของเกษตรกรวัยหนุ่มสาว

ปัจจัยที่ศึกษา	ค่าเฉลี่ยระดับ การตัดสินใจ	S.D.	แปลผล
6.ด้านอุปนิสัย			
6.1 เป็นคนรักธรรมชาติ (ชอบเลี้ยงสัตว์)	4.06	1.176	มาก
7.ด้านพื้นที่			
7.1 อยู่ในแหล่งเลี้ยงโคนม	4.15	1.034	มาก
7.2 มีพื้นที่เพียงพอในการทำฟาร์มและปลูกหญ้าอาหารสัตว์	3.78	1.131	มาก

จากผลการสำรวจความเห็นของเกษตรกรวัยหนุ่มสาวต่อการตัดสินใจทำฟาร์มอภิปรายได้ดังนี้

1. ด้านความมั่นคง

1.1 ราคาน้ำนมดิบได้รับการประกันราคามีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยของระดับการตัดสินใจ เท่ากับ 3.75) สอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจพรรณ และคณะ (2540) และ สุรพล และคณะ (2542) ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจังหวัดชุมพร เรื่องมูลเหตุจูงใจให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการเลี้ยงโคนม เหตุผลหลัก คือ การเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพที่มีความมั่นคงและมีรายได้เพียงพอเลี้ยงความครอบครัว

1.2 มีผู้ซื้อแน่นอนตลอดปี มีผลต่อการตัดสินใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยของระดับการตัดสินใจ เท่ากับ 4.10) เกษตรกรที่มีความคิดเห็นว่าการมีผู้ซื้อแน่นอนตลอดปีส่งผลต่อการตัดสินใจทำฟาร์มในระดับมาก จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 33.1 ในขณะที่เดียวกันเกษตรกรที่มีความเห็นว่าปัจจัยดังกล่าวมีผลต่อการตัดสินใจระดับมากที่สุด จำนวน 133 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.3แสดงให้เห็นว่าการมีผู้ซื้อแน่นอนตลอดปีมีผลต่อการตัดสินใจมาก เนื่องจากเกษตรกรมีความมั่นใจว่าเมื่อผลิตน้ำนมดิบออกมาแล้วจะมีตลาดรองรับ มีรายได้ตอบแทนกลับมา

2. ด้านการสนับสนุน/ช่วยเหลือ

2.1 หาแหล่งลงทุนได้ง่าย มีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยของระดับการตัดสินใจ เท่ากับ 3.47) โดยแหล่งเงินทุนหลักของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมาจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และ สหกรณ์โคนมที่เป็นสมาชิกอยู่ สอดคล้องกับรายงานของวรรณ (2540) ศึกษาตัวอย่างเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น ที่ยังคงอยู่ในระบบเกษตรกรรมเนื่องจากการได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากองค์กรพัฒนาเอกชนในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์สหกรณ์ในหมู่บ้าน

2.2 มีเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์/ศูนย์รวมนมดูแลใกล้ชิด มีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยของระดับการตัดสินใจ เท่ากับ 3.57) เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์มีความสำคัญต่อทำฟาร์มโคนม เนื่องจากเป็นผู้ที่ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรในหลายเรื่อง และเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับเกษตรกร (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2541)

3. ด้านเทคโนโลยี

3.1 มีอุปกรณ์/เครื่องมือช่วยเหลือในการทำงานฟาร์มที่ดี มีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยของระดับการตัดสินใจ เท่ากับ 3.60) ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น เทคโนโลยีด้านการรีดนม เทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ เป็นต้น (นิติกานต์ และ มาลินี, 2550; สันติ, 2554)

3.2 มีพันธุ์โคนม/พืชอาหารสัตว์ในพื้นที่ มีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยของระดับการตัดสินใจ เท่ากับ 3.68) เกษตรกรที่มีความคิดเห็นว่าเป็นพันธุ์โคนมหรือพืชอาหารสัตว์ในพื้นที่มีผลต่อการตัดสินใจทำฟาร์มในระดับมาก จำนวน 145 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.9

4. ด้านครอบครัว

4.1 พ่อ/แม่มีอาชีพเลี้ยงโคนม มีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยของระดับการตัดสินใจเท่ากับ 3.95) เกษตรกรที่มีความคิดเห็นว่าเป็นครอบครัวทำอาชีพเลี้ยงโคนมอยู่ก่อนมีผลต่อการตัดสินใจทำฟาร์มในระดับมากที่สุด จำนวน 147 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.5

4.2 ครอบครัวให้การสนับสนุน มีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยของระดับการตัดสินใจ 4.17) เกษตรกรที่มีความคิดเห็นว่าการสนับสนุนจากครอบครัวมีผลต่อการตัดสินใจทำฟาร์มในระดับมากที่สุด จำนวน 146 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.2 จะเห็นว่าปัจจัยด้านครอบครัวทั้งพ่อ/แม่มีอาชีพเลี้ยงโคนม และ ครอบครัวให้การสนับสนุน มีผลต่อการตัดสินใจอย่างมาก แสดงให้เห็นว่าครอบครัวเป็นแรงผลักดันให้เกิดความพึงพอใจในการประกอบอาชีพ และ ความมุ่งมั่นในการทำงาน (วรรณ, 2540)

5. ด้านคุณวุฒิ

5.1 จบการศึกษาด้านสัตวศาสตร์หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง มีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยของระดับการตัดสินใจ เท่ากับ 2.27) เกษตรกรมีความเห็นว่าการจบด้านสัตวศาสตร์หรือสาขาที่เกี่ยวข้องมีผลต่อการตัดสินใจทำฟาร์มในระดับน้อย จำนวน 68 ราย (ร้อยละ 20.1) และจำนวน 78 ราย (ร้อยละ 23.1) มีความคิดเห็นว่าเป็นปัจจัยดังกล่าวไม่มีผลต่อการตัดสินใจในการทำฟาร์มสอดคล้องกับการศึกษาของวิชัย และคณะ (2542) ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารทางการเกษตรและระดับของการรับรู้วิชาการต่างๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเลี้ยงโคนม (ด้านปริมาณการผลิตน้ำนมโค) แต่ความรู้เรื่องหลักวิชาการด้านการจัดการอาหารและโภชนาการเป็นประเด็นที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

อย่างไรก็ตาม การศึกษาของคองปรัม และคณะ (2538) พบว่าเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษา มีแนวโน้มเลิกเลี้ยงโคนมน้อยกว่าเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า จึงอาจสรุปได้ว่าธุรกิจการเลี้ยงโคนมในปัจจุบันมีแนวโน้มที่เกษตรกรสามารถประสบความสำเร็จได้ โดยไม่จำเป็นต้องจบการศึกษาด้านสัตวบาลหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง

6. ด้านอุปนิสัย

6.1 เป็นคนรักธรรมชาติ (ชอบเลี้ยงสัตว์) มีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.06 เกษตรกรมีความคิดเห็นว่าอุปนิสัยที่รักธรรมชาติ/ชอบเลี้ยงสัตว์ มีผลต่อการตัดสินใจในระดับมาก จำนวน 117 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.6 และมีความเห็นว่าปัจจัยดังกล่าวมีผลการตัดสินใจมากที่สุด จำนวน 116 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.3

7. ด้านพื้นที่

7.1 อยู่ในแหล่งเลี้ยงโคนม มีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยของระดับการตัดสินใจ เท่ากับ 4.15) เกษตรกรที่มีความคิดเห็นว่า การอยู่ในพื้นที่เลี้ยงโคนมมีผลต่อการตัดสินใจทำฟาร์มในระดับมาก จำนวน 105 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.1 และมีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด จำนวน 153 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.3 สอดคล้องกับงานวิจัยของคองปรัม และคณะ (2538) ซึ่งศึกษาปัจจัยด้านสภาพพื้นที่ต่อความสำเร็จของการเลี้ยงโคนมในจังหวัดนครปฐม โดยเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ส่งเสริมการเลี้ยงโคนม เลิกกิจการเพียงร้อยละ 6.97 ในขณะที่เกษตรกรนอกพื้นที่เป้าหมายเลิกเลี้ยงโคนมร้อยละ 62.74

7.2 มีพื้นที่เพียงพอในการทำฟาร์มและปลูกหญ้าอาหารสัตว์ มีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยของระดับการตัดสินใจ เท่ากับ 3.78) เกษตรกรมีความคิดเห็นว่าพื้นที่เพียงพอในการทำฟาร์มและปลูกหญ้าอาหารสัตว์มีผลต่อการตัดสินใจทำฟาร์มมาก จำนวน 102 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.2 และมีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด จำนวน 110 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.5 แสดงว่าเกษตรกรให้ความสำคัญกับการเลี้ยงให้โคอยู่สบายไม่แออัด และให้ความสำคัญต่อการปลูกหญ้าเพื่อเพิ่มปริมาณ/คุณภาพน้ำนมดิบ และลดต้นทุนอาหาร

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรวัยหนุ่มสาวในการทำฟาร์มเลี้ยงโคนม 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านความมั่นคง ด้านครอบครัว และด้านพื้นที่ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระดับการตัดสินใจเท่ากับ 4.10, 4.17, และ 4.15 ตามลำดับ ปัจจัยด้านความมั่นคง คือ มีผู้ซื้อแน่นอนตลอดทั้งปี ด้านครอบครัว คือ พ่อ/แม่ มีอาชีพเลี้ยงโคนม และ ครอบครัวให้การสนับสนุน ส่วนปัจจัยด้านพื้นที่ คือ ฟาร์มของเกษตรกรอยู่ในแหล่งเลี้ยงโคนม และมีพื้นที่เพียงพอในการเลี้ยงโคและปลูกหญ้าอาหารสัตว์ ดังนั้นการส่งเสริมให้คนหนุ่มสาว หันมาสนใจการทำอาชีพเลี้ยงโคนม ควรเน้นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นพ่อ/แม่ ทำอาชีพเลี้ยงโคนมมาก่อน หากผู้สนใจเป็นเกษตรกรรายใหม่ ควรได้รับการสนับสนุนพื้นที่ในการทำฟาร์ม หรือพื้นที่ในการปลูกหญ้าอาหารสัตว์ และภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงให้ธุรกิจการเลี้ยงโคนมต่อไป เพื่อให้เกษตรกรมีความมั่นใจว่าเมื่อผลิตน้ำนม โคนแล้วจะมีผู้ซื้อแน่นอนตลอดทั้งปี

ข้อเสนอแนะ

จะเห็นได้ว่าผลการศึกษายปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำฟาร์มโคนมของเกษตรกรวัยหนุ่มสาว ปัจจัยทุกข้อมีผลต่อการตัดสินใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยระดับการตัดสินใจระหว่าง 3.47 -4.17) ยกเว้น ปัจจัยด้านการศึกษา ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยระดับการตัดสินใจ เท่ากับ 2.27) ดังนั้นหากมีการศึกษาวิจัยต่อยอดในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนี้จะทำให้เกิดความชัดเจนในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2541. **แนวทางพัฒนาและการจัดการฟาร์มโคนมของสมาชิกสหกรณ์.**
- นิธิกานต์ อินทร และ มาลินี อัสวดิษฐเลิศ. 2550. **โคนมไทย สุขภาพดีได้ด้วยเทคโนโลยีชีวภาพ.** บทที่ 1 เทคโนโลยีชีวภาพที่มีบทบาทต่อการเลี้ยงโคนม. แหล่งที่มา: <http://www.vcharkarn.com/varticle/36839>, 2 กุมภาพันธ์ 2557.
- นุกูล กรเย็นรงค์. 2554. **หลักและวิธีการสหกรณ์.** เอกสารประกอบการบรรยายวิชาหลักและวิธีการสหกรณ์. แหล่งที่มา: <http://www.eco.ku.ac.th/prinprac/Prinpract2554.pdf>, 24 กุมภาพันธ์ 2557.
- บวร เสนะเกตุ, สมศักดิ์ เกาทอง และ วิโรจน์ ฤทธิฤกษ์ชัย. 2547. **การทดสอบหญ้าเนเปียร์หมักเลี้ยงแม่โครีดนมในฟาร์มของเกษตรกรรายย่อย.** งานวิจัยกรมปศุสัตว์.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2536. **หลักการวิจัยทางการศึกษา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ศึกษาพร.
- วรรณ ประยุกต์วงศ์. 2540. **ปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่ในระบบเกษตรกรทางเลือกของเกษตรกร: ศึกษาเฉพาะกรณีในจังหวัดขอนแก่น.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สันติ ดีวิเศษ. 2554. **ระดับการใช้เทคโนโลยีการเลี้ยงโคนมเพื่อการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของสมาชิกสหกรณ์โคนมไทยมิลค์ จำกัด อำเภอฉะเชิงเทรา จังหวัดสระบุรี.** วิชาการค้นคว้าอิสระปริญญาโท. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุภภาดา คณานับ. 2554. **ประสิทธิภาพการผลิต.** สารานุกรมโคนม ฉบับที่ 1/2554 ประจำเดือนมกราคม-เมษายน 2554. หน้า 1-2.
- ธันวา ไวยบพ. ม.ป.ป. **การผลิตโคนม คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.** บทที่ 6 การจัดการฟาร์มโคนม. แหล่งที่มา: http://elearning.nsrut.ac.th/web_elearning/dairy/editor.php, 3 กุมภาพันธ์ 2557.
- องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (อ.ส.ค.). ม.ป.ป. **ประวัติความเป็นมา.** กำเนิดฟาร์มโคนมไทย-เดนมาร์ก และ อ.ส.ค. แหล่งที่มา: <http://www.dpo.go.th/main.php?filename=background>, 3 กันยายน 2556.
- Wikipedia. 2013. **Intensive farming.** Available Source: http://en.wikipedia.org/wiki/Intensive_farming, January 10, 2014.

ภาคผนวก
แบบฟอร์ม การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรวัยหนุ่มสาว
ในการทำฟาร์มเลี้ยงโคนม

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก	ไม่มีผล
	5	4	3	2	1	0
<u>1. ด้านความมั่นคง</u> 1.1 ราคาน้ำมันดิบได้รับการประกันราคา 1.2 มีผู้ซื้อที่แน่นอนตลอดปี						
<u>2. ด้านการสนับสนุน/ช่วยเหลือ</u> 2.1 หาแหล่งลงทุนได้ง่าย/สะดวก 2.2 มีเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์/ศูนย์รวมนม ดูแลใกล้ชิด						
<u>3. ด้านเทคโนโลยี</u> 3.1 มีอุปกรณ์/เครื่องมือ ช่วยเหลือในการทำงานฟาร์มที่ดี 3.2 มีพันธุ์โคนม/พืชอาหารสัตว์ ที่มีในพื้นที่						
<u>4. ด้านครอบครัว</u> 4.1 พ่อ/แม่ มีอาชีพเลี้ยงโคนม 4.2 ครอบครัวให้การสนับสนุน						
<u>5. ด้านคุณวุฒิ</u> 5.1 จบการศึกษาด้านสัตวศาสตร์หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง						
<u>6. ด้านอุปนิสัย</u> 6.1 เป็นคนรักธรรมชาติ (ชอบเลี้ยงสัตว์)						
<u>7. ด้านพื้นที่</u> 7.1 อยู่ในแหล่งเลี้ยงโคนม 7.2 มีพื้นที่เพียงพอในการทำฟาร์มและปลูกหญ้าอาหารสัตว์						

ภาคผนวก ข
ข้อมูลจำนวนและร้อยละของเกษตรกรที่ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ	จำนวนราย	ร้อยละ
1.ด้านความมั่นคง		
1.1 ราคาน้ำมันดิบได้รับการประกันราคา		
ไม่มีผลต่อการตัดสินใจ	4	1.2
มีผลน้อยมาก	4	1.2
มีผลน้อย	22	6.5
ปานกลาง	79	23.4
มีผลมาก	161	47.6
มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด	68	20.1
1.2 มีผู้ซื้อแน่นอนตลอดปี		
ไม่มีผลต่อการตัดสินใจ	0	0.0
มีผลน้อยมาก	0	0.0
มีผลน้อย	5	1.5
ปานกลาง	88	26.0
มีผลมาก	112	33.1
มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด	133	39.3
2.ด้านการสนับสนุน/ช่วยเหลือ		
2.1 หาแหล่งลงทุนได้ง่าย		
ไม่มีผลต่อการตัดสินใจ	9	2.7
มีผลน้อยมาก	6	1.8
มีผลน้อย	25	7.4
ปานกลาง	118	34.9
มีผลมาก	138	40.8
มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด	42	12.4

ภาคผนวก ข

ข้อมูลจำนวนและร้อยละของเกษตรกรที่ตอบแบบสอบถาม(ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ	จำนวนราย	ร้อยละ
2.2 มีเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์/ศูนย์รวมนม คูแล็กส์ชิด		
ไม่มีผลต่อการตัดสินใจ	9	2.7
มีผลน้อยมาก	4	1.2
มีผลน้อย	29	8.6
ปานกลาง	103	30.5
มีผลมาก	129	38.2
มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด	64	18.9
3.ด้านเทคโนโลยี		
3.1 มีอุปกรณ์/เครื่องมือช่วยเหลือในการทำงานฟาร์มที่ดี		
ไม่มีผลต่อการตัดสินใจ	4	1.2
มีผลน้อยมาก	5	1.5
มีผลน้อย	22	6.5
ปานกลาง	109	32.2
มีผลมาก	148	43.8
มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด	50	14.8
3.2 มีพันธุ์โคนม/พืชอาหารสัตว์ในพื้นที่		
ไม่มีผลต่อการตัดสินใจ	4	1.2
มีผลน้อยมาก	7	2.1
มีผลน้อย	16	4.7
ปานกลาง	103	30.5
มีผลมาก	145	42.9
มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด	63	18.6

ภาคผนวก ข
ข้อมูลจำนวนและร้อยละของเกษตรกรที่ตอบแบบสอบถาม(ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ	จำนวนราย	ร้อยละ
4. ด้านครอบครัว		
4.1 พ่อ/แม่ มีอาชีพเลี้ยงโคนม		
ไม่มีผลต่อการตัดสินใจ	20	5.9
มีผลน้อยมาก	6	1.8
มีผลน้อย	8	2.4
ปานกลาง	51	15.1
มีผลมาก	106	31.4
มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด	147	43.5
4.2 ครอบครัวให้การสนับสนุน		
ไม่มีผลต่อการตัดสินใจ	5	1.5
มีผลน้อยมาก	3	0.9
มีผลน้อย	3	.09
ปานกลาง	59	17.5
มีผลมาก	121	35.8
มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด	146	43.2
5.ด้านคุณวุฒิ		
5.1 จบการศึกษาด้านสัตวศาสตร์ หรือ สาขาที่เกี่ยวข้อง		
ไม่มีผลต่อการตัดสินใจ	78	23.1
มีผลน้อยมาก	47	13.9
มีผลน้อย	68	20.1
ปานกลาง	63	18.6
มีผลมาก	42	12.4
มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด	33	9.8

ภาคผนวก ข

ข้อมูลจำนวนและร้อยละของเกษตรกรที่ตอบแบบสอบถาม(ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ	จำนวนราย	ร้อยละ
6.ด้านอุปนิสัย		
6.1 เป็นคนรักธรรมชาติ (ชอบเลี้ยงสัตว์)		
ไม่มีผลต่อการตัดสินใจ	0	0.0
มีผลน้อยมาก	9	2.7
มีผลน้อย	10	3.0
ปานกลาง	80	23.7
มีผลมาก	117	34.6
มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด	116	34.3
7.ด้านพื้นที่		
7.1 อยู่ในแหล่งเลี้ยงโคนม		
ไม่มีผลต่อการตัดสินใจ	3	0.9
มีผลน้อยมาก	3	0.9
มีผลน้อย	14	4.1
ปานกลาง	59	17.5
มีผลมาก	105	31.1
มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด	153	45.3
7.2 มีพื้นที่เพียงพอในการทำฟาร์มและปลูกหญ้าอาหารสัตว์		
ไม่มีผลต่อการตัดสินใจ	2	0.6
มีผลน้อยมาก	14	4.1
มีผลน้อย	23	6.8
ปานกลาง	87	25.7
มีผลมาก	102	30.2
มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด	110	32.5